

Timo Harakka sd

Kirjallinen kysymys osuuskuntien kautta työskentelevien työttömyysturvan takaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomen työttömyysturvajärjestelmää sovellettaessa on vakiintuneesti katsottu, että työttömyysturvalain 6 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla osuuskunnan jäsen, joka tekee työtä osuuskunnan kautta ja jonka omistusosuus osuuskunnassa ei ylitä 15 %:a, ei ole yrittäjä, vaan palkansaaja. Muun muassa useat työttömyyskassat ovat mainostaneet mahdollisuutta kuulua työttömyyskassaan ja kerryttää työttömyysturvaa tekemällä työtä osuuskunnan jäsenenä. Suuri määrä erityisesti luovien alojen keikkatyöläisiä on toiminut pitkään tällä tavalla, maksanut työttömyyskassan jäsenmaksua ja saanut myös tarvittaessa ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta on kuitenkin 4.5.2016 tehnyt päätöksen, jossa osuuskunnan kautta työskentelevää osuuskunnan jäsentä ei ole katsottu työsuhteiseksi työntekijäksi. Päätöksen kohteena olevalta työntekijältä peritään päätöksen seurauksena maksetut työttömyysturvaetuudet takaisin kahdeksalta kuukaudelta. Päätös on menossa vielä vakuutusosoikeuden käsiteltäväksi.

Vaikka ratkaisussa on varsinaisesti otettu kantaa vain kyseisen yksittäisen työntekijän työskenteelyn laatuun, edustaa käsillä oleva tapaus varsin tyypillistä tapaa työosuuskunnan kautta toimimisessa. Mikäli ratkaisu jää tällaisenaan voimaan vakuutusosoikeudessa, tulee se käytännössä muuttamaan työttömyysturvan soveltamiskäytäntöä työosuuskuntien kohdalla. Tällöin työttömyysturvan takaisinperintää voi kohdistua jopa satoihin työntekijöihin, jotka ovat toimineet voimassa olevan lain sekä kassoilta ja työvoimaviranomaisilta saamiensa ohjeiden mukaan. Lisäksi kun osuuskuntien kautta työskentelevät menettävät oikeutensa kuulua työttömyyskassaan, he menettävät myös kaikki kassoihin vuosien varrella maksamansa työttömyyskassan jäsenmaksut.

Osuuskunnan kautta työskentelevien asema kaipaa pikaisesti lainsäädännössä selventämistä. On määritettävä täsmälliset ehdot, jotka osuuskunnan toimeksi ja nimiin toimivan henkilön työsuhteen on täytettävä, jotta oikeus etuuksiin ja eläkkeisiin säilyy.

Samoin tarvitaan lainsäädäntöön tai viranomaisohjeisiin tarkempia linjanvetoja maksettujen työttömyysetuuksien takaisinperinnästä. Työttömyysturvalain mukaan työttömyyskassa voi ilman hakijan suostumusta poistaa vanhan päätöksensä ja periä takaisin jo maksamiaan työttömyyskorvauksia vain, mikäli aikaisempi päätös on perustunut hakijan antamiin vääriin tai puutteellisiin tietoihin tai ilmeisen vääriin lain soveltamiseen. Käytännössä kynnys takaisinperintään on kui-

Kirjallinen kysymys KK 362/2016 vp

tenkin asettunut matalaksi, ja on useita tapauksia, joissa kassat oma-aloitteisesti ryhtyvät tulkitsemaan lakia uudella tavalla ja perimään maksamiaan etuuksia takaisin.

Lakia pitäisi näiltä osin selventää niin, että työttömyyskassan jäsenellä on oikeus luottaa saamiensa päätösten pysyvyyteen, mikäli hän itse on toiminut moitteetta ja toimittanut kassalla oikeat ja riittävät tiedot. Jo maksettujen etuuksien takaisinperinnän pitäisi olla äärimmäisen poikkeuksellista, mikäli hakija itse ei ole toiminut milteenkään osin väärin.

Lisäksi olisi perusteltua säätää kassan jäsenen oikeudesta saada hyvitystä maksamistaan kassan jäsenmaksuista, mikäli hän lain tai oikeuskäytännön muuttumisen vuoksi menettää oikeutensa kassan jäsenyyteen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin valtioneuvosto aikoo ryhtyä, jotta osuuskunnan kautta työskentelevien asema, oikeudet ja oikeusvarmuus taataan ja jotta työttömyyskassan jäsen saa lain tai oikeuskäytännön muuttumisen vuoksi omalta syyttään menettämänsä suoritukset takaisin?

Helsingissä 21.6.2016

Timo Harakka sd